UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM
Geografie, Planologie en Internationale Ontwikkelingsstudies

Geografie, Planologie en Internationale ontwikkelingsstudies
Nieuwe Achtergracht 166
1018 WV Amsterdam

www.uva.nl

Memo

Datum
26 maart 2025

Contactpersoon
Inge van der Welle

E-mail
i.c.vanderwelle@uva.nl

Onderwerp
Leeronderzoek 2025

Opgesteld door: Els Veldhuizen, Anna Nikolaeva & Inge van der Welle, mogelijk gemaakt door tweedejaars Sociale Geografie & Planologie studenten van de Universiteit van Amsterdam.

Het onderzoek

In januari 2025 hebben negentig tweedejaarsstudenten Sociale Geografie en Planologie onderzoek gedaan naar de opvang van asielzoekers in Assen. Zij namen in de periode 6 t/m 10 januari 456 vragenlijsten onder inwoners van Assen. Het grootste deel van de vragenlijst is persoonlijk afgenomen. Daarnaast hadden bewoners die meerdere malen niet thuis werden getroffen de mogelijkheid de vragenlijst digitaal in te vullen. Naast de vragenlijsten hebben de studenten 63 aanvullende interviews met bewoners afgenomen en 32 interviews met sleutelfiguren die vanuit werk of ervaring kennis hebben over de opvang van asielzoekers in Nederland en Assen. Oudere inwoners van Assen, hoger opgeleiden, inwoners zonder betaald werk (ook pensioen) en huizenbezitters zijn oververtegenwoordigd in het onderzoek.

Houding ten aanzien van het AZC en asielzoekers

Uit de resultaten van het surveyonderzoek blijkt dat de meeste respondenten positief zijn of geen uitgesproken mening hebben over het lokale AZC en de aanwezigheid van asielzoekers. Dit beeld is anders als het gaat over het asielbeleid en aantallen asielzoekers, waarover houdingen meer verdeeld zijn. Onder andere de situatie in Ter Apel en de Expohal en de ongelijke verdeling van asielzoekers binnen Nederland vormen de opvattingen over het asielbeleid. Dit beeld komt grotendeels overeen met de resultaten van hetzelfde onderzoek in 2024 in Musselkanaal.

Het AZC aan de Schepersmaat

Een ruime meerderheid (59%) van de respondenten geeft aan dat het een goede keuze was het AZC aan de Schepersmaat te vestigen. Een op tien respondenten (11%) is het hier niet mee eens. De overige respondenten staan hier neutraal tegenover (15%) of weten niet of het een goede keuze was (16%). Driekwart van de respondenten (77%) heeft nog nooit overlast ervaren van het AZC. Een kwart (25%) vindt dat de aanwezigheid van het AZC de sfeer in de gemeente in negatieve zin heeft veranderd.

Een klein deel van de respondenten (13%) zou graag zien dat het AZC in een andere stad gevestigd zou zijn. Over of het AZC een verrijking is voor de gemeente verschillen de meningen. Ongeveer een derde van de respondenten is het hiermee oneens (31%) en ook een derde is het hiermee eens. De overige respondenten staan hier neutraal tegenover (25%) of weten het niet (11%).

Aantal asielzoekers in Assen en in Nederland

Bijna de helft van de respondenten (48%) vindt dat er te veel asielzoekers naar Nederland komen. Maar met de stelling 'er komen te veel asielzoekers naar onze gemeente' is maar ruim een kwart (28%) het eens en bijna de helft (43%) van de respondenten het oneens.

Een op vijf respondenten (21%) maakt zich weleens zorgen dat hun woonomgeving erop achteruitgaat door de aanwezigheid van asielzoekers en een derde (33%) hoort wel eens verhalen over asielzoekers die hen angstig maken.

Asielbeleid

De overgrote meerderheid van de respondenten (85%) ziet het als 'onze morele plicht' om mensen toe te laten die vluchten voor oorlog en vervolging. Een derde (33%) van de respondenten vindt de Nederlandse regels voor de opvang van asielzoekers te soepel. Ruim een derde (35%) vindt het Nederlandse beleid onmenselijk en 43% ziet het beleid juist wel als humaan.

Duiding van houdingen ten aanzien van AZC

Uit aanvullende analyses van de studenten blijkt dat een hogere opleiding, positieve financiële voorzichten en bekendheid met het AZC samenhangen met een positievere houding dan gemiddeld. Omdat opleiding positief samenhangt met houding, zijn positieve houdingen mogelijk iets oververtegenwoordigd in de resultaten. Respondenten die direct contact hebben met asielzoekers via bijvoorbeeld vrijwilligerswerk zijn in het algemeen positiever ten opzichte van het AZC. Direct oppervlakkig contact in de openbare ruimte draagt soms bij aan de negatieve houding. In de aanvullende interviews worden onder andere: hangjongeren, toenemende drukte en zwerfafval in de woonwijk vanwege looproutes genoemd als negatieve vormen van contact in de openbare ruimte[1].

[1] Omdat het over oppervlakkig contact gaat, is het niet mogelijk om vast te stellen of het hier over asielzoekers gaat.

Aanvullende inzichten en aanbevelingen.

Het onderzoek heeft enkele uitdagingen geïdentificeerd in het contact tussen asielzoekers en inwoners van Assen, zoals een gebrek aan informatie, culturele en taalbarrières, de relatief geïsoleerde locatie van het asielzoekerscentrum, en een gevoel van onveiligheid bij sommige inwoners gerelateerd aan overlast in de openbare ruimte. Een gebrek aan positief direct contact, gecombineerd met negatieve verhalen over asielzoekers in de media (tv, kranten, sociale media) en geruchten over vluchtelingen, kunnen ook bijdragen aan het creëren van negatieve houdingen. De volgende maatregelen kunnen helpen om (positief) direct contact tussen vluchtelingen en inwoners te bevorderen en het gevoel van betrokkenheid te vergroten.

- Het faciliteren van taalprogramma's, culturele uitwisselingen en gezamenlijke activiteiten (zoals koken en sporten) zou de interactie tussen bewoners en asielzoekers kunnen bevorderen.
- De implementatie van campagnes gericht op het tegengaan van vooroordelen, in combinatie met het betrekken van bewoners bij het AZC en hen informeren over de situatie op de locatie verdient overweging.
- Het uitbreiden van de mogelijkheden voor vrijwilligerswerk voor asielzoekers zou een positieve bijdrage kunnen leveren aan hun integratie.
- Het creëren van gemeenschappelijke ruimtes, die als sociale ontmoetingsplekken kunnen dienen, zou de sociale cohesie kunnen versterken.
- Het stimuleren van samenwerking tussen het AZC en lokale bedrijven kan de economische en sociale integratie van asielzoekers bevorderen.
- Het aantrekkelijker maken van het gebied rondom het AZC voor bewoners van Assen, bijvoorbeeld door de aanleg van groene ruimtes zoals een park, zou de interactie tussen bewoners en asielzoekers kunnen stimuleren.
- Het realiseren van aangename, goed verlichte looproutes naar het centrum zou de toegankelijkheid en het gevoel van verbinding kunnen vergroten.